

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/105/2022
Identifikačné číslo spisu:	5114211899
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5114211899.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petříkovej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Renáty Gavalcovej, v spore žalobcu Z. M., bývajúceho v K., zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom, advokátom Advokátskej kancelárie Zárecký Zeman, so sídlom v Bratislave, Medená 18, proti žalovanej U. V., bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, advokátom v Žiline, M. R. Štefánika 1, o neúčinnosť dohody o vyporiadaní BSM, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8C/108/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2016 sp. zn. 7Co/100/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. novembra 2015 č. k. 8C/108/2014-335 rozhodol, že súdny zmier uzatvorený medzi žalovanou a U. V., ktorý bol schválený uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 7C/135/2010 z 20. apríla 2011, na základe ktorého došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov žalovanej a U. V., je voči žalobcovi právne neúčinný. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 1.766,04 eur a iných trov konania vo výške 199 eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti právneho úkonu, a to schváleného zmierného uzatvorenia medzi žalovanou a jej manželom U. V., ktorým došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) za trvania manželstva, uznesením Okresného súdu Žilina z 20. apríla 2011 č. k. 7C/135/2010-70. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobca v konaní preukázal postavenie veriteľa voči manželovi žalovanej, a to rozsudkom Okresného súdu Žilina z 31. októbra 2013 č. k. 33C/98/2008-402 týkajúceho sa pohľadávky vo výške 18.588,59 eur s prísl. titulom nezaplatenia pôžičky z 12. mája 2006, ktorá bola splatná 11. mája 2007. Poznamenal, že je pravdou, že podľa výsledkov dokazovania žalovaná preukázala, že jej manžel nemal právo na rovnaký podiel z vyporiadania BSM podľa § 150 Občianskeho zákonníka, čo vyplýva z toho, že už k zrušeniu BSM žalovanej a jej

manžela za trvania manželstva došlo z dôvodu rozporu s dobrými mravmi podľa § 148 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to z dôvodu, že manžel žalovanej prestal v roku 2004 pracovať, nemal ochotu zháňať si zamestnanie, začal mať problémy s alkoholom, drogami a hracími automatmi. Uviedol, že uzatvorenie dohody o vyporiadaní BSM, ktorá definuje mieru práv medzi manželmi navzájom, však nevylučuje, že bude neúčinná voči konkrétnemu veriteľovi, ktorý by bol týmto vyporiadaním ukrátený. Súd prvej inštancie neuznal argumentáciu žalovanej k bytu, že podľa dohody síce bol de iure v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, ale nebol v ňom de facto. Súd prvej inštancie konštatoval, že k rozdeleniu majetku patriaceho do BSM síce došlo právnym úkonom schváleným súdom, avšak ani povaha tohto úkonu schváleného súdom nevylučuje možnosť odporovateľnosti právneho úkonu. Uviedol, že súd túto dohodu musel schváliť na základe dispozičného úkonu účastníkov daného konania, a preto ide o dvojstranný právny úkon, ktorý môže byť predmetom odporovania. Pri tomto vyporiadaní nebol zlikvidovaný dlh manžela žalovanej voči žalobcovi, ktorého si žalovaná bola vedomá. Výslovil, že žalovaná ako manželka U. V. je jeho blízkou osobou, pričom si navyše aj bola vedomá dlhu jej manžela voči žalobcovi už v predchádzajúcom období. Uzavrel, že následkom vyššie uvedeného odporovateľného právneho úkonu došlo k ukráteniu žalobcu ako veriteľa, a preto súd prvej inštancie konštatoval neúčinnosť napadnutého právneho úkonu v prospech žalobcu. K právnej argumentácii žalovanej dodal, že nie je podstatné, že mala vykonať vyporiadanie BSM s jej manželom podľa zásad Občianskeho zákonníka, ani to, že nebol daný súhlas žalovanej ako manželky dlžníka žalobcu podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v dôsledku ktorého aj s prihliadnutím na nález Ústavného súdu SR I. ÚS 26/10 má byť zmluva o pôžičke jej manžela so žalobcom neplatná, pretože každopádne žalovaná ako manželka dlžníka žalobcu tvorila s týmto jej manželom majetkové spoločenstvo v rozsahu vecí patriacich do BSM. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016; ďalej len „O. s. p.“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 25. mája 2016 sp. zn. 7Co/100/2016 v prvom výroku potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej; v druhom výroku rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 2.271,23 eur titulom trov právneho zastúpenia a titulom iných trov vo výške 199 eur k rukám jeho právneho zástupcu; tretím výrokom žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania vo výške 138,29 eur k rukám jeho právneho zástupcu, všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie dospel na základe riadne zisteného skutkového stavu k správnenému záveru, s ktorým sa odvolací súd podľa § 219 ods. 2 O. s. p. plne stotožnil a v dôvodoch svojho rozhodnutia na ne odkázal. Poukázal na to, že v prejednávanej veci mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca má voči manželovi žalovanej pohľadávku vo výške 18.588,59 eur spolu s úrokom z omeškania, a to titulom zmluvy o pôžičke z 12. mája 2006, ako aj pohľadávku vo výške 4.994,18 eur ako trovy súdneho konania vedeného pod sp. zn. 33C/98/2008. Po zrušení BSM za trvania manželstva žalovaná so svojím manželom uzavreli 20. apríla 2011 v konaní pred Okresným súdom Žilina sp. zn. 7C/135/2010 súdny zmier o vyporiadaní ich BSM, podľa ktorého sa žalovaná stala výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, ako aj hnuteľností a bola povinná na vyrovnanie podielu vyplatiť svojmu manželovi istinu vo výške 5.000 eur. Odvolací súd poznamenal, že z § 42a Občianskeho zákonníka vyplýva, že veriteľ môže odporovať každému právnemu úkonu dlžníka, ktorým sa ukracuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, a ktorý dlžník učinil v úmysle ukrať svojho veriteľa, pričom takýmto úkonom môže byť i dohoda o vyporiadaní BSM. Uviedol, že vzhľadom k tomu, že dohoda o vyporiadaní BSM schválená uznesením o súdnom zmiere, predstavuje hmotnoprávny úkon, ktorý môže jeden z jeho účastníkov učiniť v úmysle ukrať svojho veriteľa (tým, že nenadobudne žiadny majetok, alebo nadobudne majetok v minimálnej hodnote, alebo v menšej hodnote ako mu prináleží), môže jej veriteľ s úspechom odporovať. Určením právnej neúčinnosti v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka nastáva iba stav tzv. relatívnej bezúčinnosti dotknutého právneho úkonu a právny úkon i naďalej zostáva platným a vyvoláva ním sledované právne následky. Iba v pomeroch veriteľa, v ktorého prospech bola právna neúčinnosť právneho úkonu vyslovená a osoby, v ktorej prospech bol odporovateľný právny úkon učinенý alebo ktorej z neho vznikol prospech, sa na právny úkon hľadí tak, ako keby nenastali jeho účinky. Naopak v prípade neplatnosti právneho úkonu právne účinky vôbec nenastávajú a právna bezúčinnosť právneho úkonu je vždy absolútna. Výslovenie odporovateľnosti dohody o vyporiadaní BSM, nemá vplyv na záväznosť rozhodnutia vydaného súdom v konaní o schválení takejto dohody formou súdneho zmieru voči

účastníkom tohto konania, a teda ani na vyporiadanie BSM ako takéhoto. Na základe uvedeného tak odvolací súd dospel k záveru, že veriteľ môže s úspechom odporovať dohode o vyporiadaní BSM schválenou formou súdneho zmluvy, ktorú dlžník uzavrel v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak sú pre vyslovenie odporovateľnosti splnené všetky predpoklady uvedené v § 42a Občianskeho zákonníka. K odvolacej námietke, že priamo na pojednávaní bolo žalovanej doručené písomné vyjadrenie žalobcu a nemala možnosť sa oboznámiť s jej obsahom, poukázal odvolací súd na to, že oboznámením sa s obsahom tohto vyjadrenia dospel k záveru, že toto neobsahovalo nové skutočnosti, ktoré by už neboli v konaní prednesené, pričom v samotnej zápisnici je konštatované, že sám právny zástupca žalovanej (č. l. 293) vyjadrenie čítal na pojednávaní. Písomné podanie malo charakter vyjadrenia, ktoré môže účastník konania uviesť priamo do zápisnice z pojednávania a takto má druhá strana možnosť reagovať na prednesené vyjadrenie tiež priamo do zápisnice. Napokon žalobca ním reagoval na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 26/2010, na ktorý poukazovala žalovaná. Na záver poznamenal, že vzhľadom k tomu, že pri výpočte trov konania súdom prvej inštancie došlo k chybe v počítaní, výrok o trovách konania v zmysle § 220 O. s. p. zmenil.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“) na základe dovolania žalovanej uznesením z 30. augusta 2018 sp. zn. 2 Cdo 141/2017 zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2016 sp. zn. 7Co/100/2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 27. februára 2019 sp. zn. 7Co/235/2018 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu a zároveň žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

6. Na základe dovolania žalobcu proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu, dovolací súd rozsudkom z 30. októbra 2019 sp. zn. 2 Cdo 219/2019 dovolanie zamietol a rozhodol, že žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

7. Medzičasom však žalobca podal ústavnú sťažnosť proti uzneseniu dovolacieho súdu z 30. augusta 2018 sp. zn. 2 Cdo 141/2017, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol nálezom z 28. januára 2020 sp. zn. I. ÚS 260/2019 a to tak, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 141/2017 z 30. augusta 2018 porušené boli. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 141/2017 z 30. augusta 2018 zrušil a vec sa mu vrátil na ďalšie konanie. Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/235/2018 z 27. februára 2019 zrušil. Zároveň rozhodol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy konania v sume 415,51 eur (slovom štyristopäťnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Michala Zemana, Medená 18, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

8. Sťažovateľ Z. M. podal ústavnú sťažnosť aj proti rozsudku dovolacieho súdu z 30. októbra 2019 sp. zn. 2 Cdo 219/2019, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol uznesením z 2. apríla 2020 sp. zn. II. ÚS 131/2020, ktorým bola ústavná sťažnosť Z. M. odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Ústavný súd vo svojom uznesení poukázal na časovú súvislosť prejednávanej veci. Uviedol, že sťažovateľ napadol zamietajúci rozsudok krajského súdu (v poradí druhý rozsudok) a uznesenie najvyššieho súdu (uznesenie, ktorým najvyšší súd pripustil dovolanie žalovanej) na ústavnom súde ústavnou sťažnosťou 25. apríla 2019 (ďalej len „prvá ústavná sťažnosť“). Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 260/2019-9 z 11. júna 2019 (ďalej len „uznesenie o prijatí“) prijal prvú ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie. Uznesenie o prijatí bolo najvyššiemu súdu doručené 17. júna 2019 a sťažovateľovi 25. júna 2019. Sťažovateľ po podaní prvej ústavnej sťažnosti, ešte pred jej prijatím podal proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré bolo elektronicky doručené najvyššiemu súdu 14. júna 2019. O podanom dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 13. decembra 2019. Sťažovateľ napadnutý rozsudok napadol druhou ústavnou

sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. februára 2020, na poštovú prepravu bola ústavná sťažnosť podaná v posledný deň lehoty, teda 13. februára 2020. Ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 zrušil uznesenie najvyššieho súdu (ktorým pripustil dovolanie žalovanej a vec vrátil krajskému súdu) aj zamietajúci rozsudok krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie najvyššiemu súdu s tým, že jeho úlohou bude opäť rozhodnúť o dovolaní žalovanej proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu (v poradí prvému). Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 20. februára 2020. Mal za to, že z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ napadol ústavnou sťažnosťou rozsudok najvyššieho súdu, ktorým bol dovolaciemu prieskumu podrobený zamietajúci rozsudok krajského súdu, ktorý však bol nálezom ústavného súdu zrušený, a teda jeho právne účinky nenastali. Ústavný prieskum napadnutého rozsudku najvyššieho súdu tak po právoplatnosti nálezu ústavného súdu (ktorým bol zamietajúci rozsudok krajského súdu zrušený) s ohľadom na sťažovateľom uplatnenú argumentáciu o nedostatočnom odôvodnení stratil právnu relevanciu. Skutočnú podstatu predloženej ústavnej sťažnosti videl ústavný súd v tom, že sťažovateľovi „nevyhovuje“ právny názor na relevantné otázky, ktorý najvyšší súd prezentoval v napadnutom rozhodnutí a sťažovateľ sa obáva, že rovnaký právny názor najvyšší súd zaujme aj pri nastávajúcom opätovnom rozhodovaní o pôvodnom dovolaní žalovanej (napokon sám sťažovateľ takúto obavu formuluje na strane 3 svojej ústavnej sťažnosti). Ústavný súd poznamenal, že túto „právnú neistotu“ do svojho sporu vniesol v rozhodujúcej miere sám sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, keď podal proti zamietajúcemu rozsudku krajského súdu prvú ústavnú sťažnosť a následne aj dovolanie (o tejto skutočnosti sťažovateľ v konaní o prvej ústavnej sťažnosti pomlčal).

9. Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 29. júna 2021 sp. zn. 2 Cdo 54/2020 zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2016 sp. zn. 7Co/100/2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Proti uvedenému rozhodnutiu dovolacieho súdu z 29. júna 2021 sp. zn. 2 Cdo 54/2020 podal žalobca Z. M. stavnú sťažnosť, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol Nálezom z 28. marca 2022 sp. zn. IV. ÚS 36/2022, v ktorom ústavný súd rozhodol tak, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 54/2020 z 29. júna 2021 zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. Ďalej rozhodol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 707,45 eur a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. Ústavný súd uviedol, že z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že v dôsledku kasačnej záväznosti právneho názoru dovolacieho súdu bolo uložené krajskému súdu pri ďalšom rozhodovaní fakticky neprihliadať na právne názory vyslovené v predchádzajúcom náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 a, naopak, bezvýnimčne prijať najvyšším súdom predstreté nazeranie na otázku nemožnosti odporovať právnenému úkonu, ktorý bol schválený súdnym zmierom. Pri plnom rešpektovaní povinnosti vyplývajúcej pre súdy nižších inštancií z § 455 CSP tak najvyšší súd záväzným názorom o právoplatnom vyriešení tejto otázky fakticky záväzne uzavrel možnosť, aby súdy nižších inštancií v prebiehajúcom konaní opakovane posudzovali pre výsledok konania podstatnú otázku odporovateľnosti právneho úkonu schváleného súdnym zmierom a z toho vyplývajúcich práv a povinností. Ústavný súd v posudzovanej veci dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím došlo k porušeniu princípu právnej istoty sťažovateľa ako súčasť práva na spravodlivý proces a zároveň k porušeniu práva na dostatočné odôvodnenie rozhodnutia, ktorým najvyšší súd nedal odpoveď na relevantné námietky sťažovateľa. Najvyšší súd zrušil už právoplatné rozhodnutie krajského súdu bez toho, aby vecne, zrozumiteľne a kvalifikovane odôvodnil, prečo by súd nižšej inštancie nemal rešpektovať kasačnú záväznosť právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v predchádzajúcom 7 náleze sp. zn. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020. Poukázal na skutočnosť, že ústavný súd v predchádzajúcom náleze sp. zn. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 vyslovil, že je ústavne akceptovateľný záver, že dohoda o vypořádání BSM schválená súdnym zmierom nevyklučuje možnosť odporovateľnosti, keďže ide o dvojstranný hmotnoprávny právny úkon, pričom dospel k záveru, že najvyšší súd nerešpektoval a nedodržiaval procesné garancie práva na súdnu ochranu, konkrétne

požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia a požiadavku právnej istoty. V konečnom dôsledku tieto nedostatky dosahujú intenzitu ústavnoprávnej neakceptovateľnosti napadnutého rozhodnutia. Najvyšší súd takto porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru (bod 1. výroku nálezu).

11. Dovolací súd uvádza, že za daného stavu veci je tak predmetom konania pred dovolacím súdom dovolanie dovolateľky (žalovanej) proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2016 sp. zn. 7Co/100/2016.

12. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s tým, že dovolanie je prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a dôvodné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Uviedla, že právny názor odvolacieho súdu v otázke možnosti odporovať dohode o vyporiadaní BSM schválenej formou súdneho zmiernu je nesprávny, pretože dohoda o vyporiadaní BSM vo forme schváleného súdneho zmiernu je povýšená na súdne rozhodnutie. Schválený súdny zmier z formálneho hľadiska nie je právny úkon, tak ako to má na mysli § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka, ale jedná sa o rozhodnutie súdu. Namietala, že zákonný sudca na súde prvej inštancie neodročil pojednávanie za účelom oboznámenia sa s vyjadrením žalobcu, ktoré jej bolo doručené na pojednávaní konanom 9. novembra 2015, na ktorom súd prvej inštancie zároveň vo veci samej rozhodol, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa ku všetkým dôkazom, ktoré žalobca predložil súdu. Poznamenala, že súdy oboch inštancií poukazovali na to, že žalovaná ukrátila žalobcu, pričom sa vôbec nezaoberali a vysporiadali s jej argumentáciou, že si chránila svoj majetok a strechu nad hlavou jej dvoch maloletých detí. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

14. V danom prípade žalovaná vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP a z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

15. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z dovolania vyplýva, že dovolateľka namietala, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne.

17. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

18. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné atribúty spravodlivého

súdneho procesu, ktorá skutočnosť jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Z judikatúry tohto súdu vyplýva, že na taký argument strany sporu, ktorý je pre rozhodnutie podstatný a rozhodujúci, sa vždy vyžaduje špecifická odpoveď (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu“.

19. Vzhľadom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2020 sp. zn. I. ÚS 260/2019 dovolací súd konštatuje, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa všetky náležitosti a teda jeho odôvodnenie nie je nepreskúmateľné a arbitrárne.

20. Na základe uvedeného dovolací súd pristúpil k riešeniu dovolacieho dôvodu dovolateľky, ktorý vychádza z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Uviedla, že právny názor odvolacieho súdu v otázke možnosti odporovať dohode vo vyporiadaní BSM schválenej formou súdneho zmieru, je nesprávny, pretože dohoda o vyporiadaní BSM vo forme schváleného súdneho zmieru je povýšená na súdne rozhodnutie. Schválený súdny zmier z formálneho hľadiska nie je právny úkon, tak ako to má na mysli § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka, ale jedná sa o rozhodnutie súdu.

21. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

22. Podľa § 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

23. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že veriteľ môže s úspechom odporovať dohode o vyporiadaní BSM schválenie formou súdneho zmieru, ktorú dlžník uzavrel v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak sú pre vyslovenie odporovateľnosti splnené všetky predpoklady uvedené v § 42a Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“).

24. Dovolateľka v dovolaní oponuje uvedenému právnenému záveru odvolacieho súdu. Tvrdí, že právny názor odvolacieho súdu v otázke možnosti odporovať dohode o vyporiadaní BSM schválenej formou súdneho zmieru, je nesprávny, pretože dohoda o vyporiadaní BSM vo forme schváleného súdneho zmieru je povýšená na súdne rozhodnutie. Schválený súdny zmier z formálneho hľadiska nie je právny úkon, tak ako to má na mysli § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka, ale jedná sa o rozhodnutie súdu.

25. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie žalovanej je v danom prípade procesne prípustné, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), dovolací súd skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci).

26. Dovolací súd teda v zmysle uvedeného pristúpil k právnomu posúdeniu vyššie nastolenej právnej otázky dovolateľky, ktorá namietala nesprávne právne posúdenie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu s tým, že nemožno odporovať súdom schválenému zmiernu podľa § 42a OZ.

27. Dovolací súd na základe kasačnej záväznosti plynúcej z ústavnokonformných princípov k danej problematike uvádza nasledovné :

28. Dohoda o vyporiadaní BSM, ktorú uzavrujú účastníci pred súdom a táto dohoda je schválená ako súdny zmier, je hmotnoprávny úkon, ktorý rovnako ako zmluvy (dohody) jeho účastníkov zaväzuje. Ak pred súdom došlo k dohode o vyporiadaní BSM, súd uznesením vždy rozhodne, či schváli alebo neschváli takto navrhovaný súdny zmier. Len schválený súdny zmier má sledované právne účinky a konanie o vyporiadaní BSM sa tým končí. Uznesenie o schválení súdneho zmiernu ohľadne dohody o vyporiadaní BSM môže byť rozhodnutím súdu zrušené, ale len z dôvodu, že zmier je neplatný podľa hmotného práva. Nevylučuje však možnosť posúdiť túto dohodu ako právny úkon, ktorý je právne neúčinný voči veriteľom účastníka tejto dohody.

29. Podľa § 34 OZ právny úkon je prejav vôle smerujúci k vzniku, zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Z povahy právneho úkonu i z citovanej zákonnej definície vyplýva, že právny úkon je predovšetkým prameňom autonómneho práva. Vzniká neformálnym alebo formálnym prejavom vôle, ktorý má náležitosti vôle a náležitosti prejavu.

30. Z ustanovení § 42a OZ teda vyplýva, že veriteľ môže odporovať každému právnomu úkonu dlžníka, ktorým sa ukracuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, a ktorý dlžník učinil v úmysle ukrátiť svojho veriteľa. Z uvedeného je zrejmé, že odporovať v zmysle § 42a OZ možno len právnym úkonom (ktoré sú inak platné a spĺňajú všetky náležitosti stanovené právnym predpisom).

31. Podľa § 42a ods. 1 OZ veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkov právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

32. Podľa § 42a ods. 2 OZ odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený, a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117), alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

33. Podľa § 42a OZ vyplýva, že veriteľ môže odporovať každému právnomu úkonu dlžníka, ktorým sa ukracuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, a ktorý dlžník učinil v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, pričom takýmto úkonom môže byť i dohoda o vyporiadaní BSM. Vzhľadom k tomu, že dohoda o vyporiadaní BSM schválená uznesením o súdnom zmierni predstavuje hmotnoprávny úkon, ktorý môže jeden z jeho účastníkov učiniť v úmysle ukrátiť svojho veriteľa (tým, že nenadobudne žiadny majetok, alebo nadobudne majetok v minimálnej hodnote, alebo v menšej hodnote ako mu prináleží), môže jej veriteľ s úspechom odporovať. Určením právnej neúčinnosti v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka nastáva iba stav tzv. relatívnej bezúčinnosti dotknutého právneho úkonu a právny úkon i naďalej zostáva platným a vyvoláva ním sledované právne následky. Iba v pomeroch veriteľa, v ktorého prospech bola právna neúčinnosť právneho úkonu vyslovená a osoby, v ktorej prospech bol odporovateľný právny úkon učinенý, alebo ktorej z neho vznikol prospech, sa na právny úkon hľadí tak, ako keby nenastali jeho účinky. Naopak v prípade neplatnosti právneho úkonu právne účinky vôbec nenastávajú a právna bezúčinnosť právneho úkonu je vždy absolútna. Výslovenie odporovateľnosti dohody o vyporiadaní BSM nemá vplyv na záväznosť rozhodnutia vydaného súdom v konaní o schválení takejto dohody formou súdneho zmiernu voči účastníkom tohto konania, a teda ani na vyporiadanie BSM ako takéhoto.

Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že veriteľ môže s úspechom odporovať dohode o vypořádání BSM schválenou formou súdneho zmieru, ktorú dlžník uzavrel v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak sú pre vyslovenie odporovateľnosti splnené všetky predpoklady uvedené v § 42a OZ.

34. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľky ako nedôvodné v zmysle § 448 CSP zamietol.

35. Pre úplnosť dovolací súd podotýka, že nález Ústavného súdu SR I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020 neriešil právnu otázku, ktorá je predmetom tejto právnej veci. Konštatoval, že tvrdenie dovolacieho súdu v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 141/2017 z 30. augusta 2018 v tom zmysle, že krajský súd neodpovedal na najpodstatnejšiu otázku celého súdneho konania a to na otázku možnosti odporovania dohody o vypořádání BSM schválenej súdnym zmierom nie je správne. Podľa názoru Ústavného súdu SR krajský súd na predmetnú otázku poskytol „akceptovateľnú odpoveď“.

36. Dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP. Súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Dovolací súd priznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.